

חתולותי הלבנות מאת יעקב הורוביץ

(הוצאת "יחדיו", תל-אביב, ת"ש)

מעלתו העיקרית של יעקב הורוביץ היא, שאף-על-פי שהמסופר בכל סיפור שלו הוא תמיד על אחד מיוחד, יוצא-דופן, כמעט "אכסוטי", וגם סגנונו עצמי, רצוף חידושים במליו ובקצבו, — בכל-זאת אין ברק הייחוד והחידוש נראה בחוץ; סיפורים אלה — אחד יקראם כקראו דברי-מספר, שהרצאתם פשוטה ושוטפת ותכנם מושך ונעים; והשני יעמוד ויתמה על פרט מקורי זה ועל פרט חדש אחר בתוכן כבצורה, שעליהם דוקא בנה י. הורוביץ את סיפורו; הכל לפי הקורא. מעלה זו היא העושה שיצירתו של הסופר תהיה דומה לעצם מעצמי הטבע, שפשטות כביכול, וחיוניות בו בשטחו העליון, — אבל מתחת לשטח זה הוא מופלא ומפליא במעשה-מרכבה פאנטאסטי; אתה תוהה ומעיין, מעיין ותוהה.

"גבורי" סיפוריו של יעקב הורוביץ אינם מתבלטים כשלעצמם ואין הקורא זוכרם בשמם ודמותם המחוטבת, כי סיפורים אלה מוכיחים דוקא, שהאיש אינו "גבור" אחד, אלא שנים, שלושה ויותר בבת-אחת; כמה וכמה תכונות ויצרים מתרוצצים בגופו של אדם ונמצא שאין הוא אחד אלא רבים; הלא משום-כן יש וי. הורוביץ כותב סיפור חדש לגמרי ושם "גבורו" לקוח מסיפור קודם, קרוב וגם רחוק בזמן, כי מה הבלד בשם? אין השם סייג, כמו שגופו ונפשו של אדם אינם סייג. דומה הדבר לאותו מחול מסחרר, שבו מתחלפים הזוגות הרוקדים במרוצת הקצב ותוזרים הלילה איש לבת-זוגו; כן יש ואנו מסגלים לעצמנו את תכונות חברינו, ושבים שנית אל תכונותינו אנו. כמחול מסחרר נראים החיים והאנשים החיים בסיפוריו של יעקב הורוביץ.

מכאן גם גדולתו המצויינת של הסיפור האחרון (בספר "חתולותי הלבנות") — אל נשי תל-אביב החמודות, שעיקרו חילוף פניה של כל מטבע; סיפור זה מראשו ועד סופו הוא מוסיקה של דו-משמעות; באדם, במעשה ובדיבור. גם הטבע בהדרו נתון ישר והפוך אך הכל ישר ונכון מפאָרספאָקטיבות שונות, כמעלה ההר שהוא גם מורדו.

בסיפורי יעקב הורוביץ (ב"חתולותי הלבנות", ובמידה גדולה יותר בשאר סיפוריו, המקובצים והבלתי-מקובצים), בתכנם כבצורתם, אנו מוצאים מזיגה מיוחדת ומצלחת של הפשוט והטבעי עם המורכב והבלתי-שכיח, ובוה נקבע, לדעתי, אחד הקוים הרבים והחשובים לאפיו של מספר-אמן מקורי ובעל-משקל בפרוזה העברית.

י. זמורה